

N 11/10-466

НАЦІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА
ім. В.М. Корецького

Україна, 01001, м. Київ,
вул. Трьохсвятительська, 4
тел. (044) 278 5155
факс (044) 278 5474
E-mail: jus@ukrpack.net

NATIONAL
UKRAINIAN ACADEMY OF SCIENCES
KORETSKY INSTITUTE
OF STATE AND LAW

4, Trjohsvjativska st.,
01001, Kiev, Ukraine
tel. (044) 278 5155
fax (044) 278 5474
E-mail: jus@ukrpack.net

11.11.2016 № 126/535
на № _____

Народному депутату України
Домбровському О.Г.

Шановний Олександрє Георгійовичу!

На Ваше депутатське звернення щодо доцільності внесення змін до Закону України № 838-VIII «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо удосконалення порядку зарахування судом строку попереднього ув'язнення у строк покарання» направляємо науково-правовий висновок, підготовлений старшим науковим співробітником відділу проблем кримінального права, кримінології та судоустрою, кандидатом юридичних наук А.С. Нерсисяном.

Додаток: висновок на 3 аркушах.

**Директор Інституту,
академік НАН України**

Ю.С. Шемшученко

ВИСНОВОК

про доцільність внесення змін до Закону України № 838-VIII «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо удосконалення порядку зарахування судом строку попереднього ув'язнення у строк покарання» від 26.11.2015 р. підготовлений відповідно до запиту народного депутата України Домбровського О.Г.

До Інституту держави і права надійшов запит народного депутата Домбровського О.Г. У запиті, виходячи з аналізу норм Закону України № 838-VIII «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо удосконалення порядку зарахування судом строку попереднього ув'язнення у строк покарання» від 26.11.2015 р. (так званий «Закон Савченко»), практики його застосування в частині зарахування строку попереднього ув'язнення у строк покарання та викликаного таким застосуванням суспільного резонансу, ставиться питання щодо доцільності внесення змін до даного Закону.

Зокрема, пропонується внести Зміни до Закону України № 838-VIII від 26.11.2015 р., яким передбачити що дія цього Закону поширюється на осіб, засуджених вперше за вчинення злочину невеликої тяжкості або середньої тяжкості, а також тяжкого злочину, який не є злочином проти життя та здоров'я людини, що спричинив смерть людини або втрату працездатності, або злочином проти волі, честі та гідності людини, який спричинив смерть людини або втрату працездатності, або злочином проти статевої свободи та статевої недоторканності людини.

У депутатському запиті слушно ставиться питання про кримінологічну необґрунтованість існування Закону № 838-VIII від 26.11.2015 р. в чинній редакції. Дійсно, даним Законом України встановлено нову редакцію ч. 5 ст. 72 Кримінального кодексу України згідно із якою зарахування судом строку попереднього ув'язнення у разі засудження до позбавлення волі в межах того самого кримінального провадження, у межах якого до особи було застосовано попереднє ув'язнення, *провадиться з розрахунку один день попереднього ув'язнення за два дні позбавлення волі*. При цьому дана норма

поширюється на всіх осіб, незалежно від тяжкості вчиненого ними кримінального правопорушення та його суспільної небезпечності.

Дана норма під час її прийняття була спрямована на мінімізацію ризиків зловживань органів досудового розслідування в частині обмеження волі підозрюваного та обвинуваченого, забезпечення більш широкого застосування запобіжних заходів, не пов'язаних із ув'язненням особи. Втім, виходячи із високого ступеня ризиків щодо допущення помилок органами досудового розслідування та державного обвинувачення, практики застосування до значної частини підозрюваних такого запобіжного заходу як тримання під вартою, а також надмірного завантаження судів виникає ситуація, коли підозрюваному вигідніше, якщо до нього застосовано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, аніж інші, більш м'які запобіжні заходи (застава, домашній арешт тощо).

Як свідчить практика, у кримінальному провадженні щодо тяжких та особливо тяжких злочинів строк тримання під вартою під час досудового розслідування, а також судового розгляду може сягати трьох-чотирьох років, що з урахуванням ч. 5 ст. 72 КК формально відповідає вдвічі більшому терміну покарання. Тому особа, навіть визнана винною у тяжкому злочині, часто звільняється від продовження відбування покарання одразу після набуття вироком сили, і навіть в процесі судового розгляду.

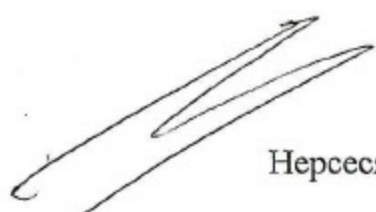
З кримінологічної точки зору така ситуація являє собою значний ризик – адже така особа, як правило, неналежним чином відчула на собі основну мету покарання, якою за ч. 2 ст. 50 КК України є виправлення засуджених, а також запобігання вчиненню нових злочинів як засудженими, так і іншими особами. Підтвердженням цього є нинішня кримінологічна ситуація в Україні. Зокрема, непоодинокі факти, коли звільнена від відбування покарання особа досить часто повертається на шлях повторного вчинення злочину, часто – тяжкого чи особливо тяжкого. Таким чином, слід констатувати, що прийняття Закону України № 838-VIII «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо удосконалення порядку

зарахування судом строку попереднього ув'язнення у строк покарання» від 26.11.2015 р., зокрема, встановлення ним нової редакції ч. 5 ст. 72 Кримінального кодексу України мало негативний з кримінологічної точки зору характер. Відтак, доцільність внесення запропонованих у депутатському запиті змін є очевидною.

Втім, видається більш доцільним чітке окреслення кола осіб, на яких має поширитись дія відповідних норм ч. 5 ст. 72 КК України. До кола цих осіб, на нашу думку мають належати:

- 1) особи, вперше засуджені за вчинення злочинів невеликої або середньої тяжкості;
- 2) особи, вперше засуджені за вчинення тяжкого злочину з необережності – за умови, що даним злочином не спричинені смерть особи або тяжке тілесне ушкодження.

кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник
Інституту держави і права
ім. В.М.Корецького НАН України

Нерсисян А.С.